

Les, taxík, zlato

Človeka významne ovplyvňuje jeho detstvo. Akých si mal rodičov?

Obaja moji rodičia sú lekári. Otec, čo si myslel, to povedal. V roku 1970 bol ako učiteľ vyhodený zo zdravotnej školy, pretože vyjadroval názor, že v šesťdesiatom ôsmom to nebola pomoc vojsk Varšavskej zmluvy, ale okupácia. Skončili sme v Aši, čo bolo jediné miesto, kde mohol dostať prácu. Do pohraničia sa vtedy posielali tí neprispôsobiví. V Aši, v tom najzapadnutejšom mestečku, kde bola zima a všade okolo úpadok, som sa v januári v sedemdesiatom ôsmom narodil spoločne so sestrou, som totiž z dvojčiat. Potom našťastie potrebovali primára v nemocnici v Rakovníku a tam sme sa neskôr presťahovali.

Ale to bolo fajn, nie? Všade lesy...

Presne, ja som mal vždy rád prírodu, rastliny, zvieratá a tiež exaktné odbory. Strašne rád som čítal. To som mal po otcovi. Celý náš rodinný dom bol plný kníh. V časoch najväčšej slávy mal otec takmer tri tisícky zväzkov – a všetky prečítal. Potom, keď nesmel pracovať, pretože jeho brat podpísal Chartu 77 a on sa podieľal na šírení zakázanej literatúry, musel veľkú časť kníh predať, aby nás uživil. Okrem toho písal samizdatovú literatúru, tým si tiež zarábal. Nebolo to ľahké. Do toho dostal roztrúsenú sklerózu. Ale inak áno, lesy, tie milujem a vždy som miloval. Strávil som tam doslova celé detstvo. Nielen to prostredie a hry, fascinoval ma celý ekosystém a to, ako je tam všetko dobre nastavené, prirodzené – pokiaľ to teda nie je monokultúra...

Vidím na kamere, keď spolu hovoríme, že máš za sebou akvárium alebo terárium...

Tam je chameleon jemenský, máme samicu, teraz akurát znáša vajíčka. Stále mám okolo seba nejaké zvieratá a rastliny. Tak, ako to bolo u nás doma. Otec bol blázon do kvetov. Jeho koníčkom sú kaktusy a sukulenty, na to je jedným z najväčších odborníkov u nás, konkrétne na sukulentné druhy rodu *Euphorbia*. A ja som tomu ako malý taktiež prepadol. Rád som čítal knižky o botanike, biológii, fyzike, chémii. Na škole som vyhrával botanické a podobné olympiády.

Chodil si do skauta?

Samozrejme, hneď od začiatku 90. rokov. Mali sme partiu a boli sme každý deň v lese. Hrávali sme tam bojovky, stávali zruby. Klasika po škole: tašku hodiť do kúta, na bicykel, o tretej zraz s chalanmi pri futbalovom ihrisku

a išlo sa pár kilometrov za Rakovník do lesa. Tam sme hrali hry až do tmy. Doma sme dostali za uši, že nie sú úlohy a že sme prišli neskoro, ale my sme tam, samozrejme, na ďalší deň vyrazili znovu. Nádherné detstvo.

Les miesto mobilu, že?

Presne tak. No boli sme fakt magori. Žili sme len lesom, partiou a dobrodružstvom. My sme už ako deti jazdili hlavne stopom a raz, to som mal 11, som prišiel domov z našej schôdzky v lese a povedal rodičom, že v lete pôjdeme na cestu stopom do Talianska.

V jedenástich rokoch?

Hej! A rodičia sa mi vysmiali, pretože tomu neverili. Kde na to vezmete peniaze? Ešte ste veľmi malí, to sú nejaké výmysly... Ale my sme to fakt urobili! Do leta sme si našetrili peniaze, to už som mal 12, a keď končil letný tábor, išli sme rovno z neho do Talianska. Išli sme osemnásť chalanov rozdelených do deviatich dvojíc, vždy jeden starší, čiže štrnásťročný, a jeden mladší – ako ja.

To znie šialene...

Áno, zobral som doma pas a išlo sa. Rodičov som niekoľko mesiacov vopred „varoval“, povedal som, čo mám v pláne. Oni mi neverili, takže som to bral, že to bolo férovo odkomunikované. Jasne som ich predsa zoznámil s tým, čo mám v pláne, ale oni to nebrali vážne. A viac to zdôrazňovať by nebolo dobre. Nechcel som na to ďalej upozorňovať, aby neprišiel zákaz. No, a tak sme si odfotili automapu, ako sa ide do Bibione, pretože nič iné sme v roku 1990 z Talianska, samozrejme, nepoznali. S chalanmi sme si dali kontrolný zraz

na nejakej pumpe pri križovatke diaľnic, blízko Bibione v Taliansku. A ten, kto dorazil v stanovenej lehote, potom išiel do Bibione. Celkom sa nás na pláž dostala rovná polovica. Mal som zhodou okolností šesť stopov cestou tam a šesť späť. Vykúpali sme sa v mori, dali sme si pizzu za peniaze z toho, čo sme si ušetrili za zbery a z vreckového. Kúpili sme pohľadnice a napísali domov. Po dvoch dňoch pri mori zase cesta späť.

A čo na to rodičia?

Vyhodnotili to takto: Sme na teba hrdí, si samostatný, ty sa nestratíš. To bola dokonalá reakcia. Mám proste skvelých rodičov. A potom to, samozrejme, všade rozprávali, akého majú samostatného syna, že si v dvanástich urobil s kamarátmi dovolenku, dostopoval do Talianska a zase sa vrátil. Takže to bolo moje detstvo, bolo jednoducho nádherné. Musím povedať, že si na rodičoch cením, akú ohromnú mieru slobody mi dávali. Ale ono to ani inak veľmi nešlo. Obaja boli doktori, takže trávili veľa času na smenách, bol som zvyknutý byť samostatný. Chceli len, aby som bol do desiatej večer doma, a čo som robil do tej doby, bolo na mne. Hlavne žiadne problémy, potom bolo všetko OK.

A čo stredná škola?

Ja som si vybral záhradnícku školu v Mělníku, pretože som miloval kvety a chcel som byť ako brat, ktorý bol o dva a pol roka starší a už na tej škole študoval. Nechcel som ísť na gypel, nechcel som robiť medicínu, ako si priali rodičia. Pretože som videl ich životný štýl – po škole atestácie, stále práca a stres ... To som nechcel. Naozaj tvrdá práca, hlavne

v tých divokých transformačných rokoch medicíny. Jednoducho to musíte robiť ako poslanie – a to som tak necítil.

A aké to bolo v Mělníku?

Môj sen sa čoskoro rozplynul, pretože sme mali v škole samú teóriu a málo praxe, kedy sme v zásade chodili len otročiť na školský statok, oberať hrozno a podobne. A navyše som za triedneho chytil človeka, ktorý sa údajne za totality podieľal na perzekúciách náboženských skupín a veriacich. A ja som ako na potvoru v tých trinástich začal čítať Bibliu. Takže sme mali veľa konfliktov. Poznáš ma, čo na srdci, to na jazyku.

Ty si bol z veriacej rodiny?

To ani nie. Ale čítaním všetkých tých knižiek o prírode a prírodných vedách som dospel k názoru, že evolúcia, darwinizmus, funguje len na istej úrovni. Presnejšie povedané, že Darwin mal pravdu ohľadom prispôsobovania sa životným podmienkam vnútrodruhovo. Ale nesúhlasil som s myšlienkou medzidruhovej mutácie, teda že sa z jedného druhu vyvíja nejaký kompletne iný. Navyše Darwin veľmi neriešil otázku vzniku života. To je oveľa dôležitejšia, zásadnejšia a evolúciou nezodpovedaná otázka. A tak som čítal a hľadal. Dočítal som sa k poznaniu, že musí existovať nejaký inteligentný Stvoriteľ, že nie sme výsledkom náhody, omylu alebo len prírodného výberu. Matematicky aj štatisticky vyjadrené, som nadobudol presvedčenie, že prijať vieru v inteligentného Stvoriteľa je v podstate oveľa menším prejavom viery a je to oveľa racionálnejšie, než veriť, že sme vznikli zhodou náhod. Mám príliš slabú vieru na to, aby som veril v evolúciu, aby som prijal názor, že verejne predkladaná „pravda“ o evolúcii a vzniku života zodpovedá realite. Pre svoje názory

a postoje mám rozumné dôkazy a dôvody. Ale trvalo to vyše dvoch rokov čítania, skúmania a vyhodnocovania. Je veľký rozdiel medzi vierou podopretou dôkazmi a slepou dôverčivosťou v to, čo nám nejaká autorita – učiteľ, rodič, novinár alebo vedec – povie ... Našťastie dnes máme modernú vedu, o ktorú môžeme svoju vieru v Stvoriteľa oprieť. A nie ako kedysi, keď sa Bohu pripisovali nevysvetliteľné javy, ktorým dnes vďaka vede dobre rozumieme.

No a čo sa dialo medzi tebou a tým učiteľom?

Ja mám v povahe hovoriť všetko čo si myslím, ako môj otec. A tak som v škole hovoril o Biblii – a môj triedny mi vyhlásil vojnu. Povedal mi napríklad: „Pod' k tabuli.“ A než som tam došiel, povedal mi: „Sadni si, máš päťku.“ A tak som sa so školou kde ma nechceli a kde ešte navyše nebola žiadna prax rozlúčil. Vybral som si miesto toho záhradnícku učňovku v Prahe. Čo bola pre mojich rodičov, samozrejme, strašná rana. Chceli mať doktora – a ja som skončil na učňovke. Ale ja som sa tam tešil, pretože tam sa robilo remeslo, a nie iba teória. Bolo to jedno z najlepších rozhodnutí v mojom živote.

To si teda jeden z posledných ľudí v našej krajine, kto trpel kvôli svojej viere... Hovorím to s nadhľadom, ale určite to vtedy nebola sranda.

No to nebola. Riaditeľovi na učňovke som musel najprv vysvetliť, prečo pri mojej inteligencii chcem robiť učňovský odbor, pretože ma ani nechcel vziať. Bolo to cez odporúčania od kamaráta a venoval sa mi osobne. Hovoril, nech idem na školu. Že na učňovke zakrniem. Ale ja som chcel robiť záhradnícky odbor, remeslo. A potom mi navyše majstri povedali, že neviem prax, tak som musel urobiť porovnávacie skúšky